

PANU:

PAKETIT ENNEN PAKETOIMISTA

Kesäkuumalla tuli puhutuksi Oulun edesmenneistä paketeista ja siitä, miten nimitys oli syntynyt. Ja taas soitti Hammarin konsuli ja sanoi, että tuupa kattoon, mitä "löysin". Menin, ja minulle näytettiin kuvaa uljaasta fregatista, jonka nyt lukijakin näkee tässä. Sen nimi on Dreadnought, siis engelskaa. Konsuli "suomensi" sen ensin "på svenska": räds intet = ei pelkää. Jos se suomeksi ristittäisiin, olisi nimi siis ilmeisesti Peloton. Fregatti "Peloton" oli aikanaan nopein "packet ship" New Yorkin-Liiverpolin linjalla: 13 vuorokautta ja 11 tuntia, niin kuin on selvin kirjaimin merkitty taulun kuvatekstiin. Se oli vauhtia se — toista sataa vuotta sitten!

Sanoin alussa, että konsulimme "löysi" tämän taulun. Itse asiassa taulussa ei ollut mitään löytämistä, se kuuluu näitä merellisiä asioita isänsä puolelta toisessa ja äitinsä puolelta ties kuinka monennessa polvessa harrastavan Nils Hammarin varsin ainutlaatuisen "laivamuseoon". Löytäminen oli sitä, että ilmeni, että taulun taakse oli liimattu kolme mielenkiintoista sanomalehtileikettä. Kaksi niistä on vuodelta 1935. Toisessa kerrotaan, miten eräs amerikan-suomalainen kirjeessään kertoo Kalevalle, mistä "Salmen pakettien" nimi johtuu. Niin kuin jo kesällä kerroin, nimi oli laina 1800-luvun alkupuolen "kiitolinja-laivoista", "packet ship'eistä". "Niissä seelasi oululaisia merimiehiä, jotka toivat "paketin" nimityksen Ouluun."

Vähän tämän jälkeen kertoi sama lehti, että sen nähtäväksi oli lähetetty saman fregatin isokokoinen alkuperäiskuva eli tämä kuva tässä. Lähettäjä ei mainita eikä kuvaa julkaista, mutta nyt siis selviää, että lähettäjä oli insinööri Gunnar Hammar.

Lehtikirjoituksen mukaan kuvan löytyminen Oulusta oli taaskin osoitus kaupunkimme menneestä "merellisyydestä". Tämän ilmes-

tyessä on nyt "Pelottoman" kuvan kopio toimitettu Pohjois-Pohjanmaan museoon, jonka intendenttiä merimuistot aivan erikoisesti kiinnostavat. On syytä toistaa, mitä Kaleva 34 vuotta sitten ja esimerkiksi Ainolan museo ja Oulu-seuran Vanha Oulu-jaosto äskettäin yhdessä julistivat: toimittakaa kaikki vanhat merimuistot Oulun museoon!

Samalla kun Gunnar Hammar liimasi kuvataulun taakse mainitut kaksi pientä leikettä, liimasi hän sinne Mercator-lehdestä leikatun ruotsinkielisen artikkelin När paketskeppen sörjda för Nordatlantens trafik. En sjöfartshistorisk återblick (Kun pakettilaivat huolehtivat Pohjoisatlantin liikenteestä. Merihistoriallinen kat-

saus). Kirjoittajan nimi on Börje Ahlskog. Ja tämäpä kirjoitus vasta oli kiintoisa lukea. Siitä ilmenee, kuinka "paketit" syntyivät ja kehittyivät viime vuosisadan alkupuolella. Kun eurooppalaisia yhä enemmän ja enemmän alkoi siirtyä Amerikkaan, syntyi kova kilpailu siitä, kuka ja mistä pystyi nopeimmin kuljettamaan. Näin syntyivät ensimmäiset kiinteät linjat mannteremme väliille, ja niillä purjehtivat nimenomaan tätä liikennettä varten kehitetyt purjelait, "packet ship". Nimenomaan vuosisadan ensimmäinen puolikas oli niiden aikaa. Aluksi rakennettiin 500-tonnisia, lopuksi 1500-tonnisia, mutta kun höyrylaivaliikenne alkoi kehittyä, oli "pakettien" annettava periksi. Kirjoituksessa (julk. 4. 11. 1939) kerrotaan myös, minkälaista oli emigranttien matkustaminen näiden maailman nopeimpien laivojen III luokassa. Siitä matkustamisesta oli leikki kaukana.

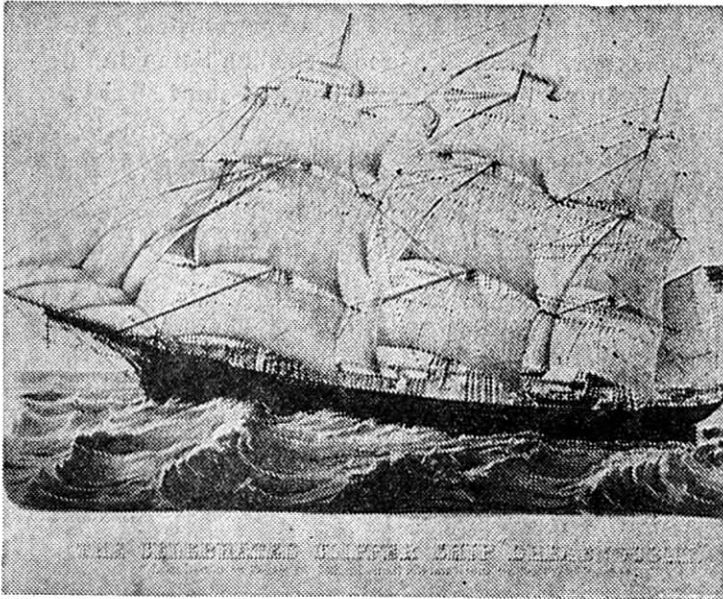
Oulun viimeisistä siltamaksuisista kirjoittaessani haastoin mm. kaikki Juntuset "tietämään". Yksi Juntunen, Timo Kullervo, maisteri, pastori ja lehtori Sotka-

mosta, kertoi että heidän perheensä muutti helmikuussa 1927 Toivoniemeen siihen taloon, josta siltavahti oli siirretty Linnansaarelle. Juntusille jäi siihen siltatien puolelle seinään luukku, johon siltamaksut siihen saakka oli tilitetty, ja ooppa vaiti, niin aina siihen silloin tällöin joku penni kertyi, kun joku tunnollinen vanhalta muistilta maksoi, vaikkei siltavahtia näkynytäkään. Aiti Juntunen oli kyllä yrittänyt tukkia sitä luukkuja, kun siitä veti, mistä taas Timo Kullervo kumppaneineen ei ollenkaan tykännyt. Mutta sitten olivat tulleet kaupungin rakennustoimiston miehet, ja siihen sen luukun tarina oli päättynyt.

Sokeri pohjalla. Palaan vielä pakinaani "Neljän akan höyryvene", jossa koko tuo pakettihistoriakin lähti uudelleen käyntiin. Soitti Lipposen Erkkuli ja kysyi, tiesinkö, mikä oli tuon akkavoimalla käyneen liikennevälineen kansanomaisen nimitys. Mistäpä minä. Erkkuli sanoi, että isä Kustaa, äskettäin 90-vuotias, muistaa kuulensa, että kansa risti lautan — "Pierulautaksi".

Veneestä tipahtaneelle lukijalle lisättäköön, että — hm — lautta liikennöi välillä Prännärinranta (Merijal)—Hoikolanniemi ja että sen siipirattaita veivasi neljä naista. Tapahtui 1860.

Kun edelläoleva jo oli paperilla, luin Hakkeista U. W:n kirjoituksen, josta selvisi, että Pateniemessä on kutsuttu hinaajalainoja — paketeiksi.

Tässä "pikapaketti", josta puhutaan, ja teksti, joka kuvataulusta on luettavissa: THE CELEBRATED CLIPPER SHIP "DREADNOUGHT." Off Tuskar Light on her Passage into Dock at Liverpool in 13 days 11 hours from New York December 1354.